

— **Jó tanács.** Az újévben minden háziasszony csak úgy biztosíthat magának nyugalmas háztartást és elégedett cselédséget, ha minden fehérműjét az *Unió-gőzmosógárban* (VII., Telep-utca 43., telefon 115—92., 80—38.) tisztíttatja, a mely azt klór, kefe és minden más ártalmas anyag kizárásával különként 50 fillérért, mosva és mángolva házhoz szállítja.

— **Egy fontos körülmény.** A zsiradék-tartalom a szappan minőségének megállapítására nem egyedül mértékadó. Két egyforma zsirtartalmu szappannál inkább az az értékesebb, a mely jobbminőségű nyersanyagokat tartalmaz. A Sunlight-szappan előállításánál mindig csak a legfinomabb növényi olajok és állati zsiradékok lesznek felhasználva, mi által e szappan kiváló jósága még a legkedvezőtlenebb nyersanyag-árak mellett is föltétlenül biztosítva marad.

— **A téli időjárás kellemetlensége az erős katarus és mindenkinél érdeke,** hogy a meghűléstől minél előbb megszabaduljon. Régi, kipróbált orvosszer ennek a valódi Fay-féle sodeni ásványpasztilla, a melyre most is fölhívja a közönség figyelmét.

— **A Herbabny-féle** Alphosphorsavas Mészvaszörp 41 év óta számos kiváló orvos által kipróbált és ajánlott, csillapítja a köhögést, oldja a nyálkát, az étvágyat és emésztést fokozza, vas- és oldódó mészphosphor-tartalmánál fogva a vér- és csontképződésre is igen hasznos. Egyedüli készítő: Dr. Hellmann Apotheke „zur Barmherzigkeit“ Wien, VII., Kaiserstrasse 73—75.

— **Az egészség szolgálatában** nélkülözhetetlen ma már a *Perolin*, a melyből fenyőillatot bocsátunk a szoba levegőjébe, hogy megtisztítsuk minden káros csirától, portól és füsttől. A Perolin-esszenciával való levegőtisztítás föltétlenül szükséges mindenhol, a hol sok ember fordul meg, mert tisztító hatásán kívül a légzőszervekre is kedvező hatást tesz. Az egészségügy és orvosi hatóságok mindenütt a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak a Perolinról.

— **Tagadhatatlan tény,** hogy a kozmetika óriási elterjedését ma már hirneves orvosok és vegyészek tudományos magyarázatokkal pártolják s ezek kivétel nélkül odahatnak, hogy az egészség ápolását nem lehet bőrápolás nélkül sikeresen végezni. Anglia legelőkelőbb hölgyköreiből oly nagyon elterjedt *Very-pudert* nálunk is forgalomba hozták és minősége, meg hatása oly kiváló, hogy a modern bőrápolás korszakalkotó vívmányának lehet minősíteni.

— **Jó tanács sok pénzt ér!** A ki sovány, a ki ideges, a ki vérszegény és a ki gyomorбайos, annak melegen ajánljuk a *Hartley William dr. erőttápport*, a mely e bajoknál igen sok eredményt ért el s a mely mai számunkban *Soványság* cím alatt hirdetve van.

— **Mikor boldog az ember?** Nehéz erre a felelet, hiszen a nagy bölcs — Solon — megmondta Krónusnak, a világ egyik leggazdagabb emberének: „Halála előtt senki sem nevezheti magát boldognak“. De egészséges, az lehet mindenki, ha vigyáz magára és valódi, kipróbált, hirneves szereket használ, melyek a különféle betegségeket meggyógyítják és azoknak elejét veszik. Így csud. köszvény, hátfájás, szurás, szagatás ellen csodás gyors hatású a *Kriegner-féle Reparatör*, mely néhányzori bedörzsölés után biztosan használ. Kis üveg ára 1 korona, nagy üveg 2 korona. — Vérszegénység, étvágytalanság, sápkór, idegesség, álmatlanság, gyengeség ellen a legjobb szer a *Kriegner-féle Tokaji China Vasbor*, mely valódi, ötpuhtonyos tokaji borból készül. Kis üveg 3.20, nagy üveg 6 korona. — Legtökéletesebb arctisztító- és szepítő-szerek a *Kriegner-féle Akácia-krém*, 2 korona, puder 1 korona és akácia-szappan 1 korona. Rendkívül kellemes illatuk miatt az egész országban a legkedveltebbek. Mindezek kaphatók a *Kriegner-féle Korona-gyógyszertárban*, Budapest, VIII., Kálvin-tér, Baross-utca sarkán. *Postai szétküldés naponta.*

— **Manol-szappan** egyedüli a maga nemében. A Manol-szappan szódát, mely méreg az arcbőrnek, nem tartalmaz, e miatt a legkellemesebb az összes szappanok között, megőrzi és szepíti az arcszint. Egy doboz 2 kor., fél doboz 1 kor., minden gyógyszer-tárban, drogériában és illatszertárban. Postai szétküldés vidékre naponta.

— **Ehrlich 606** oltásokhoz teljesen fölszerelt műszertárat, valódi *Record*-fecskendőket, Platin irridium avagy acéltűket kaphatók: *Polgár Sándor* orvosi műszer- és kötszergyárosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. Ugyanott beszerezhetők legújabb szabadalmazott *Polgár-féle sérvkötők*, kötszerek, gummiaruk, valamint a betegápoláshoz szükséges összes legmodernebb betegápolási tárgyak. Képes árjegyzék a kívánt cikk megjelölésével kívánatra ingyen és bérmentve.

— **A Globus Áru Kereskedelmi Részvénytársaság** az utóbbi tíz nap alatt 9500 postacsomagot és 600 vasuti küldeményt adott föl az ország minden részébe. Különösen nagy volt a kereslet eufonokban és lemezekben, mely cikkekben a társaság sokkal többet képes nyújtani, mint bármely más cég. Bőrgarnitúrák, kinaezüst tárgyak, valamint címbalmok és bőrdöngők szintén nagy keresletnek örvendenek, bár igen sok kép, látcső és hangszer

lett elszállítva, részint készpénz, részint kedvező részletfizetés mellett.

— **A magyar automobilizmus** az utóbbi időben örvendetes fejlődésnek indult. Alig van már vidék Magyarországon, a hol ma már a gépkocsi ne lenne megszokott és vidéki városaink forgalmában is mind jelentősebb szerepet kezd játszani. Különösen Budapesten tapasztalhatjuk ezt, hol a gyors luxus-kocsi, hatalmas teherszállító- és gépkocsi is gyakori jelenség. A magyar automobilizmus föllendítésében különösen a *Helios Automobil Forgalmi Részvénytársaság* vezet, melynek elsőrangú Renault, Opel, Overland-féle személyszállító és Büssing-féle teherszállítói vannak. Külföldi sikereikhez méltóan nálunk is a legnagyobb érdeklődéssel és kereslettel találkozunk. A társaság V., Bálvány-utca 12. szám alatti nagy garage-ában minden érdeklődő megtekintheti a modern gépteknika e legszebb vívmányait.

— **Karácsony és a gramofon!** Midőn e sorok megjelennek, már rég túl van mindenki a karácsonyi bevásárlások óriási forgalmán, így nem reklámképpen, csupán egyszerűen a valót regisztrálva az a körülmény, hogy az idej karácsonyi ajándékok a gramofon jegyében indultak meg. E pompás találmány óriási tért hódított a nagyközönség rétegeiben. Ma már alig van család, a hol ne lenne beszélő-gép, a mi igen természetes is, mert rendkívül előnyös ingyen rendszer mellett szerezhető be, csupán lemezvásárlás ellenében. Ennek az új rendszernek a megalapítója a Szent László Intézet Gramofon-áruháza, Budapest 35., Veres Pálné-utca 16. volt, a hol készséggel szolgálnak bővebb fölvilágosítással.

— **Földi megváltásban** van része annak, a ki kínzó betegségéből szabadul. Nagyon sokan vannak, sajnos, a kik hön óhajtiák ezt a megváltást, a kik betegsükből szabadulni óhajtanak és csak azért szenvednek és gyötörődnek, mert nem ismerik a gyógyulás útját. Áll ez különösen azokra, a kik idegbetegségben, csuszban, isiászban, hát és fejfájásban, étvágytalanságban, álmatlanságban szenvednek. E betegnek a leghasznosabb karácsonyi ajándék az *Ingeny könyv* a villámos gyógyódról, mert a villámosság egyedüli biztos módja a gyógyulásnak. Ezt a könyvet bárkinek, külön kötet a nőknek, külön a férfiaknak, ingyen és bérmentve küldi meg az *Elektro Vitalizer* orvosi rendelő-intézet, Budapest, Semmelweis-utca 4., félemelet 1. sz.

— **Dr. Rinzer** elme- és kedélybeteggek gyógyintézetét és főosztályát Lenke-ut (Kelenföldi vill megálló)

Ejjeli emberek.

Budapest, dec. 24.

Az első zordabb téli nap egyetlen csapásra megváltoztatja a főváros éjjeli képét. Az öszutón még hajnal felé is hangos, népes nagy utak némák, kihaltak lesznek s a mi élet a csatakos, szélkorbácsolta utcán itt-ott látható, ismeretlen, teljesen idegenszerű. Érdemes arra, hogy a csak nappal élő ember, ha másképpen nem, ez uton értesüljön arról, hogy kik járják télen az éjjeli utcát, mialatt ő a köházak belsejében nyugalomra hajtotta fejét...

Hajnalfélét jár már az idő, a köruton a vastag gomolyagban alászálló sárgás ködpára diadalmas harcot vív a gyengén pisllakoló gázlánggal s ha így tart még vagy egy óranegyedig, a köd miatt nehéz lesz még a járás is. Most is alig látni előre néhány lépést. Ebből a páratengerből, a melyben még a háztömegek is eltűnnek, felbukkan előttünk egy földözött felleghajtóba burkolt ember. Kopott téli sapka a fején, lábán valami, a mi egykor csakugyan cipő lehetett, de azóta a sok toldozástól rég elhagyta a formáját. Haja, bajusza, szakála össze-vissza csapzott, sűrű szemöldöke alól két ravasz szem pisllög.

Megdől a termete, de azért meglátszik rajta, hogy fiatalabb éveiben atlétának is beillett volna. A ki ezt a rongyos, bozontos csavargót nem ismeri, bizony megijed tőle, ha így hajnalját hirtelen szemközt kerül vele. Talán nem is ok nélkül. De ismerkedjünk meg az őreggel. *Dőre Tamás*, ez a neve; valamikor főhadnagy volt. Erről hiteles okmánya van. Téli idején egy hónap alatt husz éjszakát künn tölt az utcán és járkal. Kezdi este tíz órakor, azokon a napokon, a mikor nem jutott tizenkét fillér a menedékhelyre, a mikor tudniillik egész napon át nem találkozott egyetlen ismerőssel, a kit megpumpolhatt volna. Mert *Dőre ur* maradt máig is. Már az ő fogalma szerint. Koldulni nem szokott, de az ismerőseinek terhére lenni — igen.

Ebből az *uri* mivoltából magyarázható egyébként egész tragédiája, a melyet akkor mondott el nekem, a mikor már vagy háromszázadszor találkoztunk az évek folyamán. Szegény erdélyi dzsentri sarj a *Dőre Tamás*, a ki a főhadnagyi rangját egy leány kedvéért dobta el. Vállalt is valami hivatalt,

a mikor az asszony már nagyon nógatta, de bizony csak nehezen ment az ilyen urnak a munka. A vége válás volt, aztán jött az alkohol s most negyvenkilenc évvel *Dőre végigjárja az északakat*, nehogy a rendőrség, mint hajléktalant, valahol álbombame-rülten találja és kísérje a toloncházba.

A rendőrök különben ismerik is s igen ritkán történik meg vele, hogy egyik-másik a fiatalabbjából igazolásra szólítja. Ilyenkor egy igen előkelő ismerősére hivatkozik, a ki egyszer valóban vállalta is *Dőréért* a felelősséget.

Igazolására el kell mondanom egyébként, hogy hosszú évek sora óta tartó ismeretségünk alatt sohasem kért tőlem semmit és csak akkor fogadott el tőlem valamit, ha magam kínáltam.

Illetőleg egyszer mégis másként történt.

— Van-e egy cigarettája? — kérdezte.

— Nincs. — feleltem — de bemegyek egy kávéházba s veszek.

Kihoztam a kívánt füstnekvalót, *Dőre* barátom megbiggyesztette az ajkát:

— Nem egviotomi! — mondotta kicsinylően s én szinte röstelkedtem.

Valamivel veszedelmesebb fajtájából való a téli éjszakának egy másik hajléktalanja: az *orvos ur*. Egyik vagy másik konflis-állomás a rendes tartózkodó helye. Látott-e már valamikor jobb napokat, vagy akadémiai graduációját is a bakon ülő kollégáktól kapta-e, nehéz volna eldönteni, de bizonyos, hogy a bérkocsisok között igen nagy tekintélynek örvend. Nincs az a pókoslábu, csuzos izmu, világtalan ló-veterán, a melyen az orvos ur medicina ne fogna. Hord is belőle magával vagy tizféle flaskóban. Ott helyben mindjárt be is adja az öreg csikóknak a *sejtség-italt*, a mint ő maga nevezi a gyógyszerét. Kap érte vagy tiz, husz fillért, néha egy ígéret is megteszi s ezzel tovább megy. Egy óranegyed mulva már a másik állomáson érdeklődik a hámba fogott párák egészsége felől. A legnagyobb a tekintélye a *Wesselényi-utca* sarkán lévő állomáson. Ott egyszer a *biztos urnak* a lábfejása ellen kommandált valami kenőcsöt, a mely nagyszerűen bevált, azóta erős a kelete az éjszakai doktor medicináinak a fájóslábu rendőrök között.

Soká nem tudtam kideríteni az *orvos ur* multját, a mi egyszer a bizalom meg nem oldotta a nyelvét. Valahogy megtudta, hogy a rendőrséggel összeköttetésben vagyok. Megszólított. Valami kis elintézni való ügye volna, mondotta.

Egy rosszakarója följelentette és bár nem tudnak ellene semmit, kitiltották a fővárosból. Most azután hamis néven bujkál s valahogy szerét akarja ejteni, hogy felfüggeszék a kitiltását. Hát bizony volt oka a rendőrségnek, hogy az orvos urat, a kinek az igazi nevét elhallgatom, kitiltta. De csak volt. A kegyelem utban van s lehet, hogy éppen karácsonyi ajándéknak kerül az öreg emberke kezébe.

Merő ellentéte ennek a rongyos népnek egy titokzatos férfiú, a ki vagy másfél évvel ezelőtt tűnt föl először az éjjeli aszfalton. Magas, szikár ember, lehet vagy hatvan esztendő, ősz a haja és csak bar-kót hord. Pergamenszerű bőrével s egyébként is angolos megjelenésével valóságos mágna az éjjeli társaságnak. Soha senkivel szoba nem áll s megy a maga útján, a mely, mint már kikutatták, valahol az *Üllői-ut* külső részén kezdődik s végigvezet irány és cél nélkül a város minden nagyobb útján, a mire megvirrad. Akkor azután a vásárcsarnokokat járja, majd a lómészárosokat keresi föl, azután kenyérrrel s hussal megrakottan eltűnik. Még nem volt rá eset, hogy valaki a nyomába tudott volna jutni, hol hajtja le a fejét. Valószínű, hogy azok közül az ekzisztenciák közül való, a kik az éjjel-nappal albréletben lévő ágyakon hálnak, a hol hat-nyolc fillérért kapni hálólhelyet. Ezekben a lakásokban az ágyakat éjjel is más, nappal is más bírja bérben. Az éjjeli bérlő a többet fizető s ő rendelkezik az ágygal, kiadható-e a jelentkezőnek. Rendesen valami napszamos ember az éjjeli bérlő, a nappalos pedig az ilyen kétes ekzisztencia. Lám a nyomorgók között is vannak felső tizezrek!

Egy éjjeli cukrosbolt rendes látogatója egy fél-lábu, mankós ember. A fején katonasapka, a mellén egy sereg ordó. Ha ennek a már nem fiatalembernek azt a sok csatát mind végig kellett volna harcolnia, a melyekből, a mint a dekoráció mutatja,

kütiutetést hozott haza, öregebbnek kellene lennie Matuzsálemnél. Az éjjeli világban kapitány urnak hívják. Végtelen büszke erre a címre, s azzal mentegeti a hajléktalan voltát, hogy *nem tud éjjel aludni*. Erre azután kegyetlenül rácsafol a valóság, mert a kapitány ur néha ugyancsak hosszan elbóbiskol a boltban. A mikor felköltik, rendesen erős fejfájásra hivatkozik, a mely elkábitotta. Egészen bizonyos, hogy a kapitány urnak évek hosszú sora óta nem fájhatott a feje, hiszen nem volt miért. De hát ő is azok közül az éjjeli emberek közül való, a kik még nem adták föl a külszin megőrzéséért való harcot, s végighamisítanak egy életet, a melynek utja rettenetes vesszőfutás annak, a ki megjárja. A kapitány ur egyébként valamikor csakugyan katonáember volt, de csak őrmester, azonban nagy familia. Az alföldön nevének még ma is nagy a becsülete, pedig az ősök ugarán már régóta más a birtokos.

Közelebb áll a tolvajhierárkiához az a csapat fiatal suhanc és csavargó, a ki hármásával, ötösével bandukolja át az éjszakát. Apátlan, anyátlan, hajlék és foglalkozás nélkül levő sereg. Az idősebbjének már serken a bajusza, de van közöttük tíz éves is. Rendesen egy nagyobb, viharvertebb alak a csapat vezetője, a többi a nyomában jár. Igazolásokra mindegyiknek ott a hóna alatt a csomag ujság. Tíz-szer annyi rendőrének kellene lennie a fővárosnak, ha ezeket mind oda akarná kísértetni, a hol, ha rákerül a sor, állítólag laknak. Nem is bántja őket a posztos rendőr addig, a mig kézzelfoghatóan át nem lépik a büntetőtörvénykönyv paragrafusát. Am ez elég gyakran megtörténik.

Ujabbán egész haditerével dolgoznak. Kettő, három beszélgetésbe elegyedik valamelyik bérkocsi-állomáson a kocsisokkal. Rendesen a körut valamelyik sarkán. Áll az állomáson öt-hat kocsi, az utolsó természetesen már jó messze benn az utcában. Mialatt azután a két-három cimborával tartja az összegyűlt kocsisokat, a banda másik két tagja az utca sötétjében pokrócot, ostromot, sőt néha még a lámpát is lelöpi az utolsó kocsirol és elinal. Egy fütty, a beszélgetés félbeszakad s mire a meglöpt gazda fölfedezi a kárát, a banda már az orgazdánál jár. A szegény kocsis most hétszámra lesi a csavargók között az ő emberét, pedig hiába! A hány van, mindennap más szedett-vedett ruhában jelenik meg az éjszakában, az egész frekvencia naponta kicseréli egymás ruháját, sapkáját. Igen öreg detektív legyen, a ki két egymásután következő napon ki tudja válogatni ugyanazt az embert akár csak harminc közül, pedig van ám a fővárosban ilyen éjszakai kóbor alak vagy négy-ötszáz.

A fiatal, züllött gyermekembernek ez az éjszakai Budapest olyan iskola, hogy a mire félig-meddig legénysorba kerül, már teljesen megérett a legnagyobb bűnre. A legelső szimptomája ennek a megérésnek a bandától való különválás. És itt egy igen érdekes megfigyelésem van. A megérni induló csavargó, a névtelenségből kiemelkedni készülő éjszakai kóborló bátorságát legelőször a magafajtáján próbálja ki. Van itt az éjszakai világban egy féltékeny suhanc, a kinék a születésétől fogva csonka a bal keze. A mit a természet ettől a nyomoréktól megvont ezen a réven, bőségesen visszaadta a vámon. A fiatal kóborlónak jobb kezébe óriás erő szorult. Már a bandában zsarnoka volt a társaságnak s most, hogy fölszabadult, réme az éjjeli világnak. A mikor *Lilliom* (ezt a nevet ő maga választotta) valahol a Körut végén föltünik zöldszinű vadászkalap-kájával a fején, akkor a kóbor-had apraja-nagyja szerte menekül. Mert az még csak rendjén volna, hogy a *Lilliom* megállítja őket, kikutatja a zsebüket s mindenüket elveszi, de rettenetesen el is veri őket, hogy a hire annál félelmetesebb legyen. Am mégis van néha ez elől is szabadulás. Husz filléren felül szabad az út. A ki tehát jól akar, úgy készül föl az éjszakra, hogy lehetőleg bebiztosítja magát a *Lilliom* ellen, vagy megfutamodik idején. Egyelőre még csak a saját birodalmában ur ez a fiatal gonoszlevő, de valószínű, hogy nemsokára hallunk róla. Majd akkor, a mikor először mer szembe kerülni a rendőrrel is, ha csak a kollégái addigra meg nem unják az éjszaka e zsarnokának uralmát s valahogy egyesült erővel csufot nem tesznek rajta.

A csatakos téli éjszaka vadorainak sora légió — valamennyit talán számon se lehet tartani.

E. I.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A reklám a párisi színpadon.

Egy premiéren, mely a minap egyik előkelő párisi színházban lezajlott, az est legnagyobb sikere — egy fölszolgáló-tálcáé volt. A darab folyamán éppen teáznak. Az anya szemrehányást tesz férjes leányának s a menyecske szeretőjéül kiszemelt férfinak helyzetük illetlen voltaért. Ekkor bejön a szolgál, hogy teára terítsen. A szalon közepén zavartan megáll és kérdi, hová tegye a fölszolgáló-tálcát. Az anya a színpad olyan helyére mutat, a hol se asztal, se szék nincs; a közönség csodálkozva követi az ujj intését. A padlón legföljebb a japán vagy a török ember issza teáját. De hirtelen, könnyű csattanással, négy karcsu láb szökkenik ki a fölszolgáló-tálca alól, mely megáll mereven, mint a megriadt őz. A szolgálónak csak egy gombot kellett megnyomnia s a négy láb a tálca alsó részéből előugrott. A nézőtérben a kellemes meglepetés mosolya árad szét és másnap már egész Páris tudja, hogy van egy új praktikus találmány: olyan fölszolgáló-tálca, melyet egy csettintéssel asztallá lehet varázsolni. Hogy a rendezőnek tréfás ötletéről volna szó, azt föltenni senki sem elég naiv. Ez bizony reklám volt, még pedig ügyes és szórakoztató s épp ezért nem vette a közönség zokon, hogy egy vigjáték párbeszédébe csempésztek bele.

Kitűnő volt a trükk, melyről másnap valamennyi lap irt s a meglöpt tálcáról ilyenformán egész Franciaország, sőt a külföld is tudomást vett. A művészet terén való reklámoztatásban ez volt az első eset, mely egyuttal sikerrel is járt. A reklám már jó ideje ott ólalkodik a párisi színházak körül és talán már többször a színpadra osont, semmint a gyanultan néző észrevette. Csak ne legyen a megjelenése durva. Néhány évvel ezelőtt egy színműben az egyik szereplő, a ki angol embert játszott, azt mondotta, hogy Párisban csak ebben és ebben a szállóban lehet lakni. Meg is nevezte a szállót. Ez volt a reklám premiéje. A közönség azonban oly hangosan tiltakozott, hogy az igazgatónak elment a kedve attól, hogy a további előadásoknál megismételtesse. Másik esetben egy butorkészítő-cég, mely egy iroda berendezését szállította, plakátját egyszerűen kifüggesztette a színpad hátsó falára. Most nem tiltakozott ugyan senki, de ezt a tolokodást izléstelennek tartották és hangoztatták, hogy ilyen izléstelen gyáros csak izléstelen butort tud készíteni. Hogy a színlapon a szállító-cégek neve rajta van, az már régóta szentesített szokás; kicsinyesség volna az egész világon elterjedt ilyes apró praktikákon megütközni. A szereplők neve alatt néhány diszkrét sornak megvan a joga, hogy még a legjobb színházba is behatoljon. A szállítók neve különben már akkor rajta volt a párisi színlapokon, mikor még egy igazgatónak se jutott eszébe, hogy karmesterének vagy rendezőjének nevét kitegye. A diszletfestők szintén régen ráeszméltek erre a reklámozásra.

Mindez végre is gyerekjáték. Az ilyes reklámot az ember, ha akarja, észreveszi, ha nem akarja, nem. Veszedelemmé akkor lesz, ha elrejtőzködik, ha befurakodik a darabba, szóval, ha irodalmivá válik. Hogy egy vigjáték egyik fölvonása valamelyik párisi éjjeli helyiségben vagy osztriga-korcsmában játszik s hogy ilyenkor az élethű diszletezésre a rendezés is sulyt vet, az még hagyján. Hiszen elvégre nem tudhatjuk, hogy pénzért történt-e ez, vagy pedig a rendezésnek élethűsége törekvése okából. A modern rendezés olyan ököletes e tekintetben. A darab menetére és a cselekvés szövődésére is közömbös lehet, ha a közönség figyelmét a kelletténél jobban felköltik az ilyes helyek szellemére. De az nem mindig igaz, hogy a darabnak szerkezeti szükségéből játszik egyik fölvonása ilyen helyen.

Ha a függöny felszökésekor a színpadon egy pénzmágnás pazarul kivilágított szalonja válik láthatóvá és fényes ebéd van készülöben, az ilyesmit Párisban mindig bizonyos hallgatag gyanuval kell fogadni. A cselekvés szemmel látható kanyarodásokat tesz, mellékes személyek unalmas párbeszédébe követezik, sőt a drámai fonál egészen megszakad, hogy a homlokterében egy sor szép nő sétálhasson végig, a ki minden tehetség nélkül néhány üres szót fecseg el.

Kétségtelen: itt valamelyik nagy nőiszabó cégnek a keze játszott bele. Talán csak néhány fölösleges jelenetet csempészett bele a darabba; talán az egész fölvonást követelte. Hatalma, úgy látszik, elég nagy arra, hogy parancsoló hangon szólhasson.

Azért még nem okvetlenül szükséges, hogy az igazgató egészen a zsebében legyen. Mert a toalett az újabb párisi drámairodalomban akkora szerepet játszik, hogy egyetlen szerző sem mer vele szembe szállni. Egy fiatal kritikus a minap azon panaszkodott, hogy a bírálónak nemsokára át kell adnia helyét a divattudósítónak. A ki a színésznőknek megakarná tiltani, hogy pazar toalettkben játszanak, azt menten lehetetlené tennék. Inkább bezárnák Páris valamennyi színházát. Ezen nyugszik a nagy nőiszabó cégek uralma, mely uralom erősebb, mint némely királyé. A meddig vissza nem térünk Shakespeare színpadjára, a mikor még nem volt színész, a színpad világában a toalett marad az uralkodó, mely esetleg attól se riad vissza, hogy a darab milliójével a leghajmeresztőbb ellentétbe kerüljön. Talán pörbe szállana a hallgatóság női része is, ha megakarnák fosztani a legujabb alkotások ragyogó látványosságától, a miről különben minden premier után legalább oly terjedelemben esik szó a párisi lapokban, mint a mekkora maga a bírálat.

Az okos drámaírók ezek a körülmények már nem zavarják. A színházi vállalkozás szezonról-szezonra drágább lesz és akárhogy folyik is a pénztárba a jövedelem, a pénznek megvan a maga joga. Egy csomó gyönyörű asszony ragyogó kosztümben olyan élvezetes látvány, a miben igen sokan gyönyörködnek, talán még jobban, mint a nagvigényű, de szemnek üres irodalomban. Talán az utóbbi évek sok értékes párisi darabja is részben azoknak a remek látványos jeleneteknek köszöni sikerét, melyeket graciózus és igéző női ábrázolói — bátran mondhatjuk — alkottak. Az okos drámaírók tehát nem zavarják művészetének ezek a béklyói. Sőt él velők, megaranyozza őket, ő maga teremti nekik ügyes és elfogadható helyzeteket. De éppen az a reklám rejtőző és fertőző baja: az irodalom ezekre a reklámokra rendezkedik be.

* (A színházak hírei.) A Nemzeti Színházban holnap délután harmadfél órakor A nagyszony kerül színre. Este nyolcadfél órakor lesz A bor századik előadása. Gárdonyi Géza falusi története 1901. március 29-én került bemutatásra. A jubiláris estén Alszevgy Irma, Ligeti Juliska, Gerő Lina, Gpnes, Gabányi, Rózsahegy, Latabár és Nárcisz lép föl a bemutatott szereplői közül. Hétfőn délután Az ember tragédiáját, este A becsletlen című ujdonságot adják. Kedden ünneplik meg Ujházi Ede nemzeti színházi működésének negyvenedik évfordulóját. A Konstantin abbé kerül színre a jubilálóra a címszerepben. A műsoron szerepel még A boszorkány, A balga szűz, Sötétség, Az idegesek, Az aranyember, Elektra, A szeleburdi és a jövő vasárnap este Herceg Ferenc Bizánc című történelmi színműve, új betanulással, Márkus Emiliával először Iréne császárnő szerepében.

Az Operaházban holnap A tévedt nő kerül színre, Sándor Erzsivel a címszerepben. Hétfőn lesz A hercegisasszony negyedik előadása. Kedden mutatkozik be a Mignon címszerepében Marsalkó Rózi, az ismert dalénekesnő. A jövő vasárnap ismét műsorra kerül Zichy Géza gróf II. Rákóczi Ferenc című operája, Vasquezné, Sebők Sári, Flattné Gizella, Takáts és Anthes fölléptével. A hét műsoran szerepel még A pillangó kisasszony, Tannhäuser, Jancsi és Juliska, A babatündér és kétszer A hercegisasszony. Az igazgatóság a szezon második részének műsortervét a következőképpen állapította meg: Bemutatásra kerül A bolond című háromfölvonásos opera. Rákosi Jenő szövegével és Szabados Béla zenéjével; továbbá Delmár Albert Karmela című egyfelvonásos operája, Erlanger Frigyes Tessza című négyfelvonásos operája és Gluck: Iphigénia Auliszban című háromfölvonásos operája, Wagner Rikárd átdolgozásában. Tervezik még Hívós Iván és Guerrá Miklós Havasi gyopár című balletjét és fölújítják Zichy Géza gróf Roland mester című operáját. Új rendezéssel adják majd A rajna kincsét, Gluck: Orfeusz-át, a Figaró lakodalmát és A denevér-t. A Vigaszínházban a két karácsonyi ünnep délutánjain három órai kezdéssel A testőr kerül színre, rendes esti helyárrakkal. Vasárnap és hétfőn este nyolcadfél órakor A szent liget című ujdonságot adják. Molnár Ferenc új vigjátékának huszonötödik előadása kedden lesz. Ez a két darab szerepel a hét többi estéjén is váltakozva. Csütörtökön délután megismétlik A csillagszemű királylány című mese előadását.

A Király Színházban a két ünnepen négyszer kerül színre a Cságyaszerelem. Lehár Fe-